

CENTRUL DE DREPT
AL FEMEILOR

Organizația pentru Securitate și
Cooperare în Europa
Misiunea în Moldova

GHID

VIOLENȚA ÎN BAZĂ DE GEN ÎMPOTRIVA FETELOR ȘI FEMEILOR

Ghidul „Violența în bază de gen împotriva fetelor și femeilor” a fost realizat în cadrul proiectului „Protecția refugiaților și comunităților gazdă împotriva violenței în bază de gen pe ambele maluri ale râului Nistru”, implementat de către Centrul de Drept al Femeilor. Misiunea OSCE în Moldova a oferit sprijin financiar pentru elaborarea prezentei publicații. Acest sprijin nu presupune aprobarea de către Misiune a conținutului, designului sau formei de prezentare a informațiilor și opiniilor expuse în publicație.

Introducere

Am scris aceasta broșură pentru TINE. Prin ea, vrem să-ți oferim mai multe detalii despre fenomenul VIOLENȚEI ÎN BAZĂ DE GEN, în special despre violența împotriva fetelor și femeilor în Republica Moldova.

Citește și vei afla despre:

- Ce este violența în bază de gen împotriva fetelor și femeilor;
- Care sunt formele de violență în bază de gen, recunoscute în legislația Republicii Moldova drept încălcări grave (infrațiuni);
- Cum poți fi protejată în Republica Moldova și care sunt drepturile tale în cazul în care devii victimă a unei forme de violență în bază de gen;
- De ce este important să te adresezi după ajutor și cum accesezi sistemul de justiție național sau serviciile specializate destinate victimelor violenței în bază de gen pe teritoriul Republicii Moldova;
- Măsurile de siguranță care te vor ajuta să te protejezi de un act de violență în bază de gen împotriva ta.

La final, îți punem la dispoziție lista organizațiilor active care te pot susține juridic, psihologic sau social să treci mai ușor peste traumă și violență.

**AI GRIJĂ DE TINE și de SIGURANȚA TA!
Doar TU poți decide ce faci cu VIAȚA TA!**

Ce este violența în bază de gen

Violența în bază de gen este un termen general, care, de regulă, este folosit pentru a defini violența față de o persoană, cauzată de identitatea sa de gen.

De exemplu, s-a întâmplat ca cineva să te intimideze, să te ofenseze sau chiar să te lovească doar pentru că tu ca femeie nu ai „conduita potrivită sau feminină” rolului de femeie (soție, mamă, angajată etc.) în societate? Dacă DA, cu siguranță ești una din multele femei care au fost sau sunt supuse acestui fenomen.

Aparent, ai crede că impunerea unei „conduite potrivite pentru femei” este o atitudine normală și sănătoasă care a funcționat și continuă să funcționeze timp de mai multe generații. De fapt, impunerea unei conduite bazată pe idei preconcepute și moștenite din trecut despre ce rol au femeile și ce rol au bărbații în societate, aduce mai multe daune decât beneficii. Nu putem să nu ținem cont de toate schimbările la care este supusă societatea în acest secol.

Trebuie să știi că ASTĂZI nimeni nu are dreptul să îți dicteze cum să te simți, cum să te îmbraci, ce profesie să alegi, cât să cheltuiești, câți copii să naști sau alte decizii pe care poți să le iei singură pentru viața ta. TU EȘTI INDEPENDENTĂ.

Violența în bază de gen este un fenomen social și o formă gravă de discriminare bazată pe principiul de gen. Ea se bazează pe un dezechilibru de putere și se realizează cu intenția de a umili și de a face pe cineva sau un grup de persoane să se simtă inferior sau subordonat. Este o formă de control forțat și manipulator.

Este adevărat că violența în bază de gen se poate manifesta în raport cu orice persoană, indiferent de sexul sau genul ei, fie că este femeie, bărbat sau persoană non binară.

Cu toate acestea, fenomenul de violență în bază de gen se produce preponderent împotriva fetelor și a femeilor. La nivel internațional, dar și național a fost recunoscut faptul că, femeile și fetele sunt supuse unui risc mai înalt decât bărbații de a deveni victimă a violenței în bază de gen. Istoric și socio-cultural, de-a lungul timpului, femeile s-au aflat și continuă să se afle într-o poziție subordonată bărbaților. Abordarea inegală de putere dintre femei și bărbați duce la acțiuni discriminatorii împotriva femeilor și împiedică avansarea lor deplină și egală în societate.

Din acest motive, violența în bază de gen este asociată cu violența împotriva femeilor și numită pe larg VIOLENȚA ÎN BAZĂ DE GEN ÎMPOTRIVA FEMEILOR.

Violența împotriva fetelor și a femeilor este o formă de discriminare care afectează condiția femeii indiferent de contextul sau locul unde are loc. Acțiunile de violență în bază de gen se pot produce în orice loc: în familie, la locul de muncă, la școală sau universitate, în viața politică sau culturală, în transport, la magazin, la spital.

Ce definește violența ca una bazată pe gen, este percepția agresorului, care în acest caz este una bazată pe anumite roluri (stereotipuri) pe care victima trebuie să le realizeze pentru că este femeie.

Orice formă de violență în bază de gen, poate fi prevenită dacă ești informată cum să reacționezi și să ripostezi.

Notă statistică:

- ◆ Zilnic, cel puțin 1 din 3 femei suferă de violență (fizică, psihologică, sexuală sau economică) din partea partenerului intim sau a unui membru al familiei;
- ◆ Aproape 40% dintre femeile victime ale omorului sunt ucise de partenerii lor intimi (concupin, soț sau fost soț);
- ◆ 90% dintre victimele violului sunt femei;
- ◆ 80% dintre victimele violenței sexuale sunt violate de persoane din anturajul lor (partener intim, prieten, coleg de muncă);
- ◆ Peste 90% din agresori spun că reacția lor violentă sexuală a fost provocată de conduita femeii și nu își recunosc vinovăția.

Republica Moldova are obligația de a proteja toate persoanele (inclusiv cetățenii străini, migranții sau persoanele refugiate) aflate pe teritoriul țării, împotriva oricărui act de agresiune, inclusiv în bază de gen.

De ce stereotipurile ne afectează condiția de a fi?

Aceste idei adânc înrădăcinate într-o societate stabilesc o ordine socială fără a ține cont de faptul că toți avem experiențe de viață diferite, nevoi și pasiuni diferite și, prin urmare, suntem diferiți, indiferent de sexul nostru (feminin sau masculin).

Cu regret, de cele mai multe ori, acest aspect nu este luat în considerare, iar bărbatul și femeia sunt încurajați (în unele cazuri forțat) să aibă un rol bine determinat în societate, de exemplu: femeia trebuie să nască copii și să se ocupe de treburile casnice, iar bărbatul să aducă bani în casă.

Problema este că această ordine nu trebuie să fie obligatorie și niciodată impusă femeilor sau bărbaților. Realizarea egalității de drept și de fapt între femei și bărbați este un element-cheie în prevenirea violenței împotriva femeilor.

Mai jos, sunt câteva din cele mai răspândite stereotipuri legate de gen.

Stereotip	De ce nu e bine?
Rolul de bază al unei femei este să crească copii sănătoși, bine educați, să facă mâncare, să spele și să calce hainele soțului și copiilor. Locul femeii este la bucătărie. Bărbatul este al doilea copil în familie. Rolul de bază al bărbatului e să asigure financiar familia, și prin asta este scutit de anumite treburi casnice.	Cu toate că doar femeia poate naște copii, rolul de a crește și educa copiii le revine ambilor părinți. Implicarea tatălui, egală cu cea a mamei, în educație asigură o dezvoltare armonioasă la nivel emoțional a copiilor în familie. Copilul dezvoltă o relație sănătoasă cu părinții și învață că treburile casnice nu au gen.

<p>Băieții trebuie să petreacă mai mult timp cu tatăl pentru că este bărbat. Fetele trebuie să petreacă mai mult timp cu mama pentru că este femeie.</p>	<p>În esență, copiii indiferent de sex, au nevoie atât de prezența mamei, cât și a tatălui.</p>
<p>Bărbatul este capul familiei (el este cel care planifică, gândește) iar femeia este gâtul (ea este cea care ascultă și execută).</p>	<p>Rolurile într-o familie și, în general, într-o societate trebuie stabilite în dependență de nevoi, ținând cond de caracterul specific al fiecărui membru al comunității.</p>
<p>Bărbatul este o ființă puternică, care nu trebuie să fie emotiv, deoarece emoțiile sunt un semn de slăbiciune.</p> <p>Femeia este o ființă firavă, care are nevoie de sprijin, iar acest sprijin este bărbatul.</p>	<p>Un bărbat poate fi puternic, dar în aceeași măsură poate fi puternică și o femeie. Fiecare persoană poate fi puternică și slabă în anumite perioade din viață.</p> <p>Puterea nu este atribut exclusiv masculin, la fel cum și slăbiciunea nu este un atribut exclusiv feminin.</p>

Formele violenței în bază de gen

Violența fizică: se întâmplă atunci când cineva folosește forța fizică și statutul său de superioritate pentru a-și impune controlul asupra ta sau voința lui împotriva voinței tale. De regulă, agresiunea fizică se manifestă prin următoarele acțiuni: lovire, trântire, izbire, tăiere, tragere de păr, strangulare, mușcare, otrăvire, intoxicare sau oricare altă acțiune care îți poate aduce vătămări corporale vizibile sau invizibile.

Violența sexuală: se întâmplă atunci când cineva folosește forța și statutul său de superioritate pentru a întreține cu tine un raport sexual sau orice acțiune cu caracter sexual, inclusiv în formă perversă, fără a ține cont de dorința ta.

Se consideră violență sexuală inclusiv încercarea (tentativa) acestei persoane de a întreține un act sexual nedorit de tine.

Violență sexuală este orice conduită cu caracter sexual manifestată prin: avansuri, aluzii cu caracter sexist, mângâieri, sărutări, atingeri în locuri intime fără ca tu să-ți dai acordul sau atunci când tu ești în imposibilitatea de a-ți exprima acordul.

Violența psihologică: se întâmplă atunci când cineva folosindu-se de statutul său de superioritate te ofensează verbal sau prin comportamentul său, te face să te simți umilită, neajutorată și subordonată. Acțiunile care te conduc la aceasta stare pot fi: luarea în derâdere, insultarea, poreclirea, șantajul. Se întâmplă și atunci când cineva îți interzice să te realizezi profesional sau îți interzice să comunici cu familia sau cu prietenii, argumentând că el decide pentru tine ce trebuie să faci tu.

Sunt momente când, deși agresorul nici nu se atinge de tine, tu trăiești stări de frică și te îngrijorezi pentru siguranța ta în urma comportamentului lui. Uneori, inconștient sau conștient, agresorul folosește tactici de intimidare sau pedeapsă, precum: distrugerea demonstrativă a obiectelor, afișarea ostentativă a armelor, maltratarea demonstrativă a animalelor, privarea de libertate, inclusiv în locuința comună, oficiu, birou etc, depozitarea de acte de identitate, privarea intenționată de acces la informație sau alte acțiuni cu efect similar.

Trebuie să știi:

Această conduită are scopul de a exercita controlul asupra ta.

Atunci când nu ești tu cea care decide, dar altcineva decide pentru tine, siguranța ta și viața ta pot fi puse în pericol.

Cere ajutor de la specialiști, este sigur, gratuit și confidențial (vezi pagina 44 *Organizații de suport*).

Dacă o acțiune sau un comportament din partea unui membru de familie sau a altei persoane care își impune autoritatea, ți-a cauzat suferințe psihice sau fizice, ai nevoie de ajutor din partea unui specialist care să te susțină și să te ajute să depășești trauma.

Violența economică: se produce atunci când un membru de familie sau o altă persoană îți sustrage sau deteriorează bunurile (mobile sau imobile) personale cu scopul de a-și impune voința și controlul asupra ta.

Bunurile sau resursele financiare acumulate în familie sunt comune și tu trebuie să ai acces la acestea în mod egal cu soțul tău. Împreună decideți ce faceți cu proprietatea comună și nu unilateral. Privarea de bunurile sau banii comuni este o formă de violență economică, care mai include și lipsirea de mijloace de existență

primară: hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate sau de mijloace economice, impunerea la munci nedorite, grele, nocive în detrimentul sănătății sau alte acțiuni care provoacă suferință fizică sau psihică victimei.

Violența spirituală: se întâmplă atunci când o persoană (partenerul intim, membrul familiei sau o altă persoană) îți interzice, îți limitează, îți ridiculizează sau te pedepsește pentru valorile tale culturale, etnice, lingvistice sau religioase, cu scopul de a-ți impune un sistem de valori personal inacceptabile sau de a subestima importanța satisfacerii necesităților tale moral-spirituale.

Trebuie să știi:

Când vorbim de violența în bază de gen, ne referim la acțiuni violente aplicate în mod sistematic. De regulă, violența în bază de gen poate fi o formă combinată între mai multe forme de violență menționate mai sus.

De exemplu: Dacă ai fost agresată fizic, iar după asta ești amenințată cu aplicarea forței fizice dacă nu vei îndeplini câteva sarcini impuse de agresor, iar ulterior din frica că amenințările se vor realiza, îi permiți agresorului să te lipsească de venitul obținut, vorbim despre un caz de violență combinată: fizică, psihologică și economică.

Complexitatea cazului determină o dependență fizică, emoțională și financiară sporită a victimei față de agresor.

Tipuri de violență în bază de gen

Violența în bază de gen este un concept general. Acest fenomen include în sine o varietate de acțiuni complexe și strâns interconectate. În Schema de mai jos sunt prezentate faptele care fac parte din grupul de infracțiuni de Violență în bază de gen.

Există și alte forme de violență în bază de gen recunoscute drept crime împotriva femeilor, practicate pe baza tradițiilor din comunitățile altor țări, cum sunt:

- ◆ Mutilarea genitală (în țările sau anumite triburi din Africa)
- ◆ Căsătoriile forțate (în comunitățile rome)
- ◆ Crime de onoare (în țările musulmane).

Este grav faptul că, astăzi, aceste fapte mai au loc. Din acest motiv, este important să vorbim și să condamnăm orice acțiune care afectează condiția femeilor.

În Republica Moldova, aceste fapte nu sunt incriminate direct în Codul Penal. Dacă s-ar produce, ar fi pedepsite în conformitatea cu legislația penală, fiind încadrate în una din componentele infracționale deja existente: de exemplu Vătămarea corporală / omorul comis cu deosebită cruzime. Agresorul ar fi pasibil de pedeapsă penală.

Violența în familie

Violența în familie este o formă de violență în bază de gen, care își are originea în atitudinile și convingerile persistente referitoare la rolurile atribuite disproporționat femeilor și bărbaților în familie.

Violența în familie formează o serie de acțiuni de violență cu caracter fizic, sexual, psihologic, economic sau spiritual, care sunt realizate de către agresor cu scopul de a-și impune voința și controlul. Acțiunile pot avea loc între soți, foști soți, parteneri intimi sau între alți membri de familie.

VICTIMA – este persoana care suportă violența și suportă prejudicii de ordin material, moral sau biologic. Într-o relație abuzivă, toate eforturile unei victime sunt concentrate spre a supraviețui actelor de violență comise împotriva ei.

AGRESORUL - este persoana care aplică forța fizică, folosește tactici de manipulare cu scopul de a constrânge victima, de a-și impune propriile reguli și viziuni în familie, de a controla relația.

În Republica Moldova, subiecții violenței în familie pot fi:

- ♦ **concubini** (persoanele care au o relație intimă/amoroasă, însă nu sunt căsătoriți);
- ♦ **soți** (persoanele aflate în căsătorie);
- ♦ **foști soți** (persoanele care au fost căsătorite, dar au divorțat);
- ♦ **foști concubini** (persoanele care au avut o relație intimă/amoroasă, dar s-au separat);
- ♦ **rude** (părinte, copil, frate/soră, bunic(ă)/nepot/nepoată, unchi/mătușă, veri);
- ♦ **afini** (socri, noră/ginere, cumnați etc).

Aceste persoane sunt subiecți, fie că locuiesc împreună sau separat.

Violența în familie este un comportament repetitiv și cuprinde diferite tipuri de agresiune care se pot schimba din unul în altul sau pot fi aplicate de agresor în combinație. Violența poate include un singur episod sau mai multe acte. De cele mai multe ori, agresorul folosește diverse tactici de intimidare, amenințare, privare de resurse financiare, izolare pentru a-și impune controlul asupra victimei.

Trebuie să știi:

- ◆ Violența în familie îți pune viața în pericol;
- ◆ Violența în familie nu încetează după primul act de agresiune și nu dispare de la sine dacă nu este oprită;
- ◆ Agresorul nu va înceta niciodată să agrezeze dacă nu va fi oprit la timp;
- ◆ Violența în familie este un model de relație abuzivă care se preia și se învăță în familie;
- ◆ Violența în familie este un act de agresiune intenționat,
- ◆ Violența în familie are loc pentru că agresorul alege să fie agresiv și nu pentru că victima îl provoacă;
- ◆ Pericolul de agresiune crește, când victima acționează pentru a se proteja.

CICLUL VIOLENȚEI

FAZA I „Acumularea tensiunii”

Agresorul creează situații care ar putea justifica agresivitatea, caută un motiv de conflict. De regulă, victima încearcă să evite abuzul sau, după caz, îl confruntă pe agresor.

FAZA II „Criza de violență”

Are loc o descărcare necontrolată a tensiunii prin agresiune fizică sau psihologică. Victima caută siguranță.

FAZA III „Luna de miere”

Agresorul este calm, atent, iubitor, face cadouri și își cere scuze pentru agresivitate. Scopul lui este să o recucerească pe victimă și să o controleze. Această fază pașnică poate să-i dea victimei speranța că agresorul s-a schimbat cu adevărat de data aceasta.

ATENȚIE:

Dacă agresorul nu este oprit, crizele de violență vor fi mai dese și mai grave, ceea ce ar putea duce la consecințe severe. Violența agresorului ajunge să afecteze copiii sau ar putea să determine victima la gânduri suicidale sau stări depresive.

Aflându-te pe teritoriul Republicii Moldova, ai dreptul să beneficiezi de măsuri de protecție speciale, dacă ai fost, ești sau dacă există un pericol să fii supusă acțiunilor de violență fizică, psihologică, sexuală, economică sau spirituală din partea unui membru al familiei.

Ce poți face?

- Poți alege să rămâi în locuința comună, iar în acest caz agresorul va fi obligat să plece. Trebuie să știi că tu nu ești obligată să pleci din casă, dar ai opțiunea să pleci dacă asta îți va oferi mai multă siguranță. Agresorul este cel obligat să părăsească locuința.
- Dacă locuința nu îți oferă gradul de securitate corespunzător, poți solicita inspectorului de sector sau serviciilor sociale, să mergi la un adăpost temporar pentru victimele violenței în familie. Acolo vei primi servicii de îngrijire medicală, socială și psihologică pentru o perioadă determinată de timp.

MĂSURILE SPECIALE DE PROTECȚIE SUNT:

- **Ordinul de restricție de urgență** care este un act eliberat de inspectorul de poliție, prin care agresorul este înlăturat din locuință pentru o **perioadă de până la 10 zile**.

- **Ordonanța de protecție** care este un act eliberat de judecător, la cererea victimei sau în interesul ei, pentru o perioadă de **până la 90 de zile**.

CARE SUNT CONSECINȚELE MĂSURILOR DE PROTECȚIE:

	Ordinul de restricție de urgență	Ordonanța de protecție
Măsurile	<p>Agresorul părăsește temporar locuința comună</p> <p>Agresorul nu are voie să contacteze (telefonic, mesaje, intermediul terțelor persoane) victima și copiii ei</p> <p>Agresorul este privat de dreptul de a purta armă</p>	<p>Agresorul părăsește temporar locuința comună</p> <p>Agresorul nu are voie să contacteze (telefonic, mesaje, intermediul terțelor persoane) victima și copiii ei</p> <p>Agresorul este privat de dreptul de a purta armă</p> <p>Agresorul este obligat să contribuie la întreținerea copiilor comuni</p>
Monitorizare	Nu este stabilit un sistem de monitorizare electronică	Agresorului i se aplică brățara electronică
Perioada	până la 10 zile	până la 90 de zile
Organul emitent	Inspectorul de Poliție	Judecător

Este important: pentru a obține măsuri de protecție din partea statului, trebuie să urmezi acești pași:

- Scrie o **cerere** privind eliberarea ordonanței de protecție, indică datele tale de identitate, circumstanțele actului de violență, intensitatea, durata, consecințele suportate și alte circumstanțe care indică necesitatea aplicării măsurilor de protecție pentru tine și copiii tăi;
- **Înregistrează cererea** la cancelaria instanței de judecată din raza teritorială a domiciliului tău. În decurs de câteva ore, vei fi contactată de către un lucrător al judecătoriei care îți va comunica ora și locul când va avea loc ședința de judecată;

- Instanța de judecată emite, în 24 de ore de la primirea cererii privind aplicarea măsurilor de protecție, o **încheiere** prin care admite sau respinge cererea;
- Tu, sau după caz membrii familiei tale, poți purta un **sistem electronic de supraveghere** care îți permite să verifici dacă agresorul își respectă obligația de păstrare a distanței;
- Dacă tu nu poți să mergi cu o cerere în instanță, poliția o poate face în interesul tău. De asemenea te poți adresa după ajutor serviciilor disponibile în comunitate (vezi pagina 44 *Organizații de suport*).

Dacă ești afectată de violența în familie sau ai fost prezentă la acțiuni de violență în familie desfășurate împotriva unei persoane, **RAPORTEAZĂ** acțiunile agresorului printr-un apel de urgență la **112**

TĂCEREA încurajează agresorul să aplice violența în continuare.

Pentru a vedea cum poți depune o plângere în acest sens, vezi pagina 35 *Cum poți raporta violența în bază de gen în Republica Moldova*.

Fapta de violență în familie presupune:

- Maltratare sau alte acțiuni violente care au provocat vătămare **neînsemnată** a integrității corporale,
- Maltratare sau alte acțiuni violente, soldate cu vătămare **ușoară** a integrității corporale sau a sănătății;
- Izolare, intimidare în scop de impunere a voinței sau a controlului personal asupra victimei,
- Privare de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existență primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății.

Pentru violența în familie, agresorul poate fi sancționat sau pedepsit prin următoarele măsuri:

- Muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 240 de ore,
- Arest contravențional de la 7-15 zile sau,
- Închisoare între 6 luni și 15 ani, în funcție de gravitatea infracțiunii.

Trebuie să știi:

Pentru violența în familie, agresorul nu poate fi obligat să plătească bani sub formă de amendă. Amenda nu este prevăzută ca pedeapsă pentru acest tip de infracțiune.

Dacă s-a aplicat amenda, agresorul nu a fost sancționat pentru o faptă de violență în familie.

Tu ai dreptul să cunoști pentru ce a fost sancționat agresorul și, în cazul în care nu ești de acord, să contești decizia agentului constator.

Garanțiile tale:

- ◆ Raportează infracțiunea (vezi la pagina 35 *Cum poți raporta violența în bază de gen în Republica Moldova*)
- ◆ Beneficiază de un program de protecție specială sau măsuri de protecție (vezi la pagina 17 *Măsuri de protecție*)
- ◆ Solicită repararea prejudiciului moral/material sau biologic (vezi la pagina 38 *Consecințele violenței în bază de gen*)
- ◆ Fă-ți un Plan de siguranță individual (vezi la pagina 40 *Planul tău de siguranță*)

Violența sexuală

Violența sexuală este o formă a violenței în bază de gen care determină totalitatea acțiunilor violente cu caracter sexual în dreptate împotriva cuiva din cauza identității sale de gen.

Trebuie să știi:

Există o serie de acțiuni de intimidare cu caracter sexual care deseori se recunosc în combinație și cu alte forme violență, de exemplu violența psihologică sau spirituală:

- ◆ Partenerul îți interzice să folosești metode de contracepție;
- ◆ Partenerul sau o altă persoană își impune credința că tu trebuie să naști mulți copii fără ca tu să fii de acord cu asta;
- ◆ Partenerul sau o persoană terță îți filmează, fotografiază locurile intime fără acordul sau știrea ta;
- ◆ Partenerul sau o persoană terță filmează raportul sexual fără ca să cunoști asta;
- ◆ Orice formă de exploatare sexuală.

Distribuirea, fără acordul tău, a informației despre viața ta privată, inclusiv distribuirea filmulețelor sau pozelor cu caracter intim la adresa ta, este o infracțiune și atentează la INVIOLABILITATEA VIEȚII TALE PRIVATE.

ATENȚIE: Evită să transmiți cuiva (inclusiv partenerului tău intim) prin web sau online, video sau poze cu zonele tale intime. Ai putea deveni ușor victimă a șantajului din partea persoanei care deține aceste informații.

Violul - un raport sexual săvârșit între persoane de sexe diferite, comis prin constrângere fizică sau psihică a persoanei sau profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-și exprima voința.

Acțiuni violente cu caracter sexual - satisfacerea poftelor sexuale în forme perverse, săvârșite prin constrângere fizică sau psihică a persoanei ori profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra sau de a-și exprima voința.

Violul și Acțiunile violente cu caracter sexual se pedepesc cu închisoarea între 3-20 de ani.

ATENȚIE: Potrivit legislației RM, raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani este interzis chiar dacă persoana respectivă și-a exprimat consimțământul.

Acest raport sexual se pedepsește cu închisoarea între 3-7 ani.

Hărțuirea sexuală – manifestarea unui comportament fizic, verbal sau nonverbal, care lezează demnitatea persoanei ori creează o atmosferă neplăcută, ostilă, degradantă, umilitoare, discriminatorie sau insultătoare cu scopul de a determina o persoană la raporturi sexuale ori la alte acțiuni cu caracter sexual nedorite, săvârșite prin amenințare, constrângere, șantaj.

Se pedepsește cu:

- Închisoarea până la 3 ani,
- Amendă de la 650-850 unități convenționale,
- Muncă neremunerată în folosul comunității.

Dacă acțiunea de hărțuire sexuală este realizată din motive de prejudecată atunci pedeapsa este mai gravă.

Anumite situații, cum sunt cele când:

- ◆ Ești atinsă sau mângâiată de cineva împotriva voinței tale;
- ◆ Actul sexual este filmat fără ca să știi;
- ◆ Corpul tău sau anumite părți ale corpului tău sunt fotografiate/ filmate fără ca tu să cunoști sau să-ți poți manifesta dezacordul;
- ◆ Îți este promisă sau chiar oferită o recompensă pentru asta

te pot face să te simți confuză.

Aceste acțiuni sunt forme de violență sexuală.

Important:

Poți solicita ordonanța de protecție dacă fapta a fost comisă de către un membru de familie.

Un act sexual este împotriva voinței tale atunci când:

- Tu nu ai fost întrebată și ai fost obligată să întreții un act sexual;
- Ai refuzat, iar partenerul/ agresorul a insistat și te-a forțat să întreții actul sexual;
- Erai în imposibilitatea de a-ți exprima dorința (stare de ebrietate, stare de dizabilitate, stare de boală, minoră, ai fost amenințată etc);
- Ai spus direct ce anume îți dorești sau ai menționat ce anume nu dorești să se întâmple, iar asta s-a întâmplat fără ca partenerul/ agresorul să țină cont de dorința ta. De exemplu, ai fost de acord să întreții un act sexual obișnuit, iar în timpul actului, partenerul a decis că un act sexual pervers este mai potrivit.

Garanțiile tale:

- ◆ Raportează infracțiunea (vezi la pagina 35 *Cum poți raporta violența în bază de gen în Republica Moldova*)
- ◆ Beneficiază de un program de protecție specială sau măsuri de protecție (vezi la pagina 17 *Măsuri de protecție* sau la pag. 33 *Măsuri de protecție pentru victimele care nu se află în relație de rudenie cu agresorul*)
- ◆ Solicită repararea prejudiciului moral/material sau biologic (vezi la pagina 38 *Consecințele violenței în bază de gen*)
- ◆ Fă-ți un Plan de siguranță individual (vezi la pagina 40 *Planul tău de siguranță*)

Traficul de ființe umane

Este o activitate ilegală prin care unii oameni profită de pe urma controlului și exploatării altora. Această faptă infracțională se realizează prin mai multe etape, astfel încât victima să nu își dea seamă că a fost captată într-o rețea de trafic.

Acțiunile prin care un traficant își poate realiza planul:

RECRUTAREA

etapa inițială care constă în **ademenirea victimelor în rețeaua de trafic**. Potențiala victimă este amăgită prin diverse acțiuni ale traficantului pentru a nu-și da seama de ce urmează să se întâmple. *(Exemplu: O persoană aproape perfectă apare din senin în viața ta, fără să te cunoască te venerează și îți spune că ești minunată și ar merge cu tine în lumea mare. Îți promite vacanțe și cadouri scumpe, îți oferă bani de cheltuielă, îți susține părinții).* Odată ce victimă este transportată, recrutaorul dispare din viața ei la fel de ușor cum a apărut, eliminând orice contact cu ea.

TRANSPORTAREA

se desfășoară pe anumite rute, din țara de origine spre țara de destinație.

VÂNZAREA

are loc la destinație, fără știrea victimelor care devin „proprietatea” unor patroni. Aspectul fizic și vârsta sunt cele care fixează prețul de vânzare.

SECHESTRAREA ȘI EXPLOATAREA

de cele mai multe ori victimele realizează că au fost vândute abia în momentul în care sunt sechestrate și exploatare în locuri bine izolate, închise, lipsite de posibilități de comunicare (li se rețin actele de identitate, telefoanele mobile, alte bunuri). Victimelor li se aplică un tratament violent: izolare, viol comis de una sau mai multe persoane, maltratare, amenințare până la, în unele cazuri, omor.

Câteva metode de recrutare

- ◆ **Loverboy** – o persoană simpatică, bine îmbrăcată, aparent bogată care din senin se oferă să te salveze din sărăcia în care trăiești, fără a-ți cere ceva în schimb.
- ◆ **Oferte de angajare foarte avantajoase** (chelner, dansatoare, maseuză etc).
- ◆ **Prostituția în țările unde aceasta este legalizată** – traficanțul îți propune să practici prostituția într-o țară unde aceasta este legalizată, asigurându-te că așa vei fi protejată.
- ◆ **Videochat** – inițial, pentru ca apoi persoanele să fie forțate să facă materiale pornografice sau prostituție.
- ◆ **Excursie/ vacanță** – potențialei victime i se propune o ofertă avantajoasă de a merge în călătorie într-o țară sau recrutorul propune o întâlnire amoroasă în țara lui.

Atrage atenția la comportamentul persoanei care face presiuni asupra ta pentru a accepta ce-ți propune:

- Dacă cineva se oferă să-ți perfecteze actele sau să te angajeze la muncă gratuit, pericolul constă în formarea unei „Datorii financiare/morale față de acea persoană”. Fii atentă, chiar dacă persoana nu o cere direct, cu siguranță va face aluzii că te-a ajutat și îi ești datoare.
- Traficanții caută persoane vulnerabile - persoane izolate de comunitate, singuratice, care provin din familii social vulnerabile sau din categoria de risc, persoane care trec printr-o stare emoțională complicată la moment. De ce? Vulnerabilitatea te face slabă și dependentă de resurse pentru a supraviețui.

Traficanții urmăresc un scop

De obicei, acesta constă în obținerea unor beneficii financiare prin diverse forme de exploatare a persoanelor:

- exploatarea sexuală comercială sau necomercială;
- exploatarea prin muncă sau servicii forțate;
- cerșetoria;
- însușirea ajutoarelor, indemnizațiilor sau prestațiilor sociale;
- folosirea ilegală în testări sau experimente medicale ori științifice;
- sclavia;
- prelevarea organelor, țesuturilor și/sau celulelor umane;
- folosirea femeii în calitate de mamă-surogat;
- folosirea femeii în scop de reproducere.

Acțiuni de manipulare și intimidare pe care le aplică traficanții:

- simularea unei datorii financiare fictive, ținerea în servitute în scopul întoarcerii unei datorii;
- aplicarea violenței sau amenințarea cu violența a victimei sau a familiei ei, amenințarea predării către autoritățile țării în care se află victima în cazul șederii ilegale;
- șantaj;
- răpire;
- sustragerea, tăinuirea, degradarea sau distrugerea documentelor;
- amenințare cu divulgarea informațiilor confidențiale familiei victimei sau altor persoane;
- înșelăciune/escrocherie;
- abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere.

Important:

Chiar dacă victima își manifestă acordul față de acțiunile ilegale propuse, acestea vor fi considerate drept trafic de ființe umane.

Traficul de ființe umane se pedepsește cu închisoarea de la 6 la 20 ani și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani.

Trebuie să știi:

- ♦ Victima traficului de ființe umane este absolvită de răspundere penală pentru infracțiunile săvârșite de ea în legătură cu această calitate procesuală;
- ♦ Victima traficului de ființe umane beneficiază automat de servicii gratuite: medicale, psihologice, sociale și juridice.

Privarea ilegală de libertate

În Republica Moldova, orice persoană este inviolabilă. Nimeni nu are voie să te priveze de libertate.

Privarea ilegală de libertate este o faptă ce atentează grav la inviolabilitatea persoanei și se manifestă prin împiedicarea victimei de a se deplasa conform voinței sale, de a-și alege liber locul aflării, de a comunica cu alte persoane atunci și așa cum dorește ea, pe calea izolării victimei în locul aflării ei permanente sau provizorii, loc în care a ajuns benevol, și fără a fi deplasată din alt loc.

Trebuie să știi:

- ◆ Poți fi privată de libertate prin reținerea fizică neîntemeiată, prin izolarea fizică contrar voinței tale în anumite locuri cum sunt: toaleta, baia, balconul, biroul, etc., nu neapărat în locuință;
- ◆ Se consideră privare de libertate chiar dacă te deplasezi singură la domiciliul agresorului sau la locul unde a fost stabilită întâlnirea. Se va ține cont de momentul în care ți-ai manifestat dorința de a fi lăsată să pleci.

Privarea ilegală de libertate

Se pedepsește cu închisoare de la 6 luni -12 ani sau cu muncă neremunerată între 120-240 ore.

Provocarea ilegală a avortului

În Republica Moldova provocarea avortului pentru o sarcină care nu depășește 12 săptămâni este o acțiune permisă. Statul asigură metode de contracepție voluntară chirurgicală, care se pot aplica numai la cererea solicitantei și în baza consimțământului informat al acesteia.

Prin provocarea ilegală a avortului înțelegem întreruperea cursului sarcinii:

- în cazul sarcinii ce depășește 12 săptămâni, în lipsa indicațiilor medicale, stabilite de Ministerul Sănătății;
- în cazul contraindicațiilor medicale pentru efectuarea unei asemenea operații;
- în condiții antisanitare;
- de către o persoană care nu are studii medicale superioare speciale;
- în afara instituțiilor medicale sau cabinetelor medicale autorizate în acest scop;
- care a cauzat din imprudență o vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății;
- care a provocat din imprudență decesul victimei.

Provocarea ilegală a avortului se pedepsește cu închisoare de la 1 la 6 ani, cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

Efectuarea ilegală a sterilizării chirurgicale

Sterilizarea chirurgicală forțată este interzisă în Republica Moldova. Acțiunea ilegală presupune o intervenție chirurgicală în vederea lipirii reversibile sau ireversibile (reușita intervenției de reversibilitate nu poate fi garantată) a acesteia de capacitatea de reproducere.

Scopul:

Cel mai adesea, scopul urmărit de medic, este tratamentul bolilor aparatului urogenital, de profilaxie și prevenire a unor boli.

Efectuarea ilegală a sterilizării chirurgicale afectează grav condiția psiho-emoțională și fiziologică a persoanei sterilizate. Viața victimei este afectată și persoana nu poate să își exercite pe deplin necesitățile fiziologice pentru a trăi demn.

Această faptă se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 6 ani.

Efectuarea fecundării artificiale sau implantării fără consimțământul pacientei

În Republica Moldova, fecundarea artificială sau implantarea de embrioni este o acțiune permisă și se realizează în clinici autorizate. Decizia de a urma un tratament de fecundare artificială sau implantare embrionară este luată de pacientă.

Fecundarea artificială fără consimțământul pacientei se pedepsește cu

- ◆ amendă în mărime 650 UC sau
- ◆ 150- 240 ore de muncă neremunerată

în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani.

Garanțiile tale:

- ◆ Raportează infracțiunea (vezi la pagina 35 *Cum poți raporta violența în bază de gen în Republica Moldova*)
- ◆ Beneficiază de un program de protecție specială sau măsuri de protecție (vezi la pagina 17 *Măsuri de protecție* sau la pagina 33 *Măsuri de protecție pentru victimele care nu se află în relație de rudenie cu agresorul*)
- ◆ Solicită repararea prejudiciului moral/material sau biologic (vezi la pagina 38 *Consecințele violenței în bază de gen*)
- ◆ Fă-ți un Plan de siguranță individual (vezi la pagina 40 *Planul tău de siguranță*).

Măsuri de protecție pentru victimele care nu se află în relație de rudenie cu agresorul

În Republica Moldova, mecanismul de protecție este prevăzut în Legea nr. 105 din 16.05.2008 și în Codul de Procedură Penală.

Dacă viața, integritatea ta corporală libertatea sau proprietatea îți sunt amenințate ca urmare a depunerii plângerii pe faptul infracțiunii, ai dreptul la protecție din partea statului chiar dacă agresorul nu este un membru de familie.

Pentru a beneficia de protecția statului, trebuie să fie respectate următoarele condiții:

- Victima beneficiază de măsuri de protecție în cadrul unui proces penal cu privire la faptele comise față de victimă.
- Victima trebuie să coopereze cu organul de urmărire penală pentru descoperirea făptuitorului.
- Fapta comisă trebuie să fie una gravă, deosebit de gravă sau excepțional de gravă.

Programul de protecție:

Măsurile urgente	Măsurile de protecție
<ul style="list-style-type: none">◆ supravegherea prin intermediul mijloacelor audio/video;◆ plasarea temporară într-un loc sigur;◆ protejarea deplasării sau limitarea deplasării;◆ eliberarea mijloacelor speciale active și pasive de protecție personală.	<ul style="list-style-type: none">◆ protecția datelor de identitate;◆ audierea cu aplicarea unor modalități speciale;◆ schimbarea domiciliului sau locului de muncă ori de studii;◆ schimbarea identității, schimbarea înfățișării;◆ instalarea unui sistem de alarmă la locuință sau reședință;◆ schimbarea numărului de telefon;◆ asigurarea protecției bunurilor.

Cum se dispune:

- Organul de urmărire penală, procurorul, sau instanța de judecată este obligat să dispună imediat aplicarea programului de protecție victimei dacă ea este în pericol.
- Victima are dreptul să solicite măsurile de protecție printr-o cerere adresată subiecților enumerați mai sus.
- Aplicarea măsurilor de protecție se dispune prin hotărâre motivată a procurorului sau a instanței de judecată.

Cum poți raporta violența în bază de gen

În Republica Moldova, violența, indiferent de forma, gradul sau intensitatea acesteia, este interzisă și pedepsită. Asta înseamnă că, dacă o faptă de violență este descoperită sau raportată, organele de drept au obligația de a interveni rapid pentru a preveni alte fapte, de a acumula probe și de a aduce agresorul cât mai curând în fața instanței pentru a-l pedepsi.

Dacă ai fost supusă violenței în bază de gen, cere ajutor apelând de urgență la **112**.

- Solicită intervenția **poliției** pentru a opri violența și a trage la răspundere agresorul,
- Solicită intervenția **serviciului social** dacă ai nevoie de un adăpost sau cazare temporară pentru tine sau copiii tăi, pentru a te afla în siguranță;
- Solicită intervenția **serviciului medical** dacă ai nevoie de îngrijiri medicale.

Depune o **plângere**, și asigură-te că aceasta a fost înregistrată corespunzător de către organele de drept. Confirmarea faptului ca plângerea ta a fost recepționată este numărul de înregistrare oferit de către reprezentantul organului de drept care a primit plângerea.

Inspectoratul teritorial de poliție și procuratura din raza teritorială a domiciliului tău sau de la locul comiterii faptei, sunt organele competente să recepționeze plângerea ta, să acumuleze informații despre incidentul de violență, să acumuleze probe, și să transmită cauza în fața unui judecător independent.

Ce va urma după ce ai depus plângerea?

Organul de urmărire penală are la dispoziție până la 30 de zile să desfășoare acțiuni de investigație și cercetare penală pentru a încadra plângerea ta în componența unei infracțiuni prevăzute de Codul Penal al RM sau contravenții prevăzute în Codul Contravențional al RM.

În acest termen, ai putea fi contactată de către **ofițerul de urmărire penală** (anchetator) sau **procuror** și invitată să depui declarații sau să treci expertiza medico-legală sau evaluarea psihologică pentru a stabili forma de violență la care ai fost supusă, gradul de vătămare și prejudiciul cauzat în urma evenimentului traumatizant.

În acest proces (penal sau contravențional) tu vei avea statut procesual de victimă sau parte vătămată, ceea ce înseamnă că vei beneficia gratuit de următoarele drepturi procesuale:

- ◆ să fii asistată de un avocat care acordă asistență juridică gratuită;
- ◆ să beneficiezi de măsurile de protecție prevăzute de legislație;
- ◆ să fii audiată în condiții speciale, fiind păstrat anonimul identității tale, în scop de securitate;
- ◆ să depui declarații sau explicații;
- ◆ să prezinți documente, acte de constatare pe care le deții cu referire la cauza de violență;
- ◆ să fii informată despre rezultatul acțiunilor de investigație în urma depunerii plângerii tale ;
- ◆ să faci cunoștință cu materialele cauzei penale sau contravenționale;
- ◆ să fii informată dacă a fost începută urmărirea penală;

- ◆ să-ți fie reparat prejudiciul adus în urma acțiunilor de violență;
- ◆ să fii însoțită de o persoană de încredere, alături de avocatul tău, la toate cercetările, inclusiv la ședințele închise;
- ◆ să depui plângere împotriva acțiunilor organului de urmărire penală, dacă nu ești de acord cu acestea;
- ◆ să contești actele procesuale în instanța ierarhic superioară;
- ◆ să faci obiecții împotriva deciziilor organelor de drept;
- ◆ să-ți fie returnate bunurile personale care au fost sustrate de către agresor;
- ◆ să participi la faza de judecată depunând declarații împotriva agresorului;
- ◆ să nu semnezi documente sau acte cu care nu ești de acord.

Pentru denunțul fals, declarații mincinoase sau eschivarea cu rea voință de a da declarații în calitate de parte vătămată, poate surveni răspunderea penală în condițiile art. 311, 312, 313 Codul Penal.

Agresorul urmează să fie pedepsit în baza probelor acumulate doar de către un judecător, doar printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă, în cadrul unui proces echitabil și accesibil în egală măsură și pentru tine.

Consecințele violenței în bază de gen

Absolut orice formă de violență enumerată mai sus cauzează suferințe **fizice, psihice și cheltuieli pentru reabilitare și tratament.**

Trebuie să știi:

Dacă ai fost supusă violenței în bază de gen îi poți cere agresorului să îți repare prejudiciul moral, biologic sau patrimonial cauzat de acțiunile violente.

- **Prejudiciul moral** presupune orice suferință fizică sau psihică care ți-a fost cauzată în urma violenței fizice, psihologice, sexuale, economice sau spirituale și care ți-a afectat calitatea vieții.
- Dacă în urma violenței la care ai fost supusă, corpul tău a rămas desfigurat (lipsește o anumită parte a corpului sau organ) atunci ți-a fost adus un **prejudiciu biologic**.
- **Prejudiciul patrimonial** include toate cheltuielile pe care le-ai suportat sau urmează să le suportți pentru tratamentul medical sau pentru a restabili bunurile distruse în urma actului de violență.

Trebuie să știi:

Pierderea biologică a funcției de a concepe și naște copii, ca rezultat al violenței la care ai fost supusă este la fel considerat un prejudiciu biologic, pentru care poți cere recompensă.

Pentru a obține o **despăgubire** integrală și rezonabilă, este nevoie să urmezi câțiva pași:

- Adresează-te la poliție, solicită intervenția organelor de drept prin apel la 112.
- Agresorul trebuie să fie tras la răspundere pentru actul de agresiune. În acest sens, este nevoie de hotărârea de judecată definitivă și irevocabilă, prin care a fost constatată vinovăția lui și stabilită pedeapsa.
- Vătămarea fizică, precum și gradul de vătămare trebuie constatată doar printr-un Raport de expertiză medico-legală eliberat de Centrul de Medicină Legală din localitate. Medicul legist va aprecia gradul de vătămare în baza regulamentului aprobat la nivel național.
- Suferința psihică cauzată în urma violenței fizice, sexuale, psihologice, economice se constată printr-un Raport de evaluare/de expertiză psihologică elaborat de un specialist psiholog.
- Dauna materială, care include cheltuielile pentru tratamentul medical suportat sau restabilirea bunurilor mobile sau imobile care au fost distruse poate fi probată prin bonuri, cecuri, contracte, înscrisuri sau constatări ale agentului constator.
- Pozele, materialele video sau audio pot servi la constatarea faptului că un eveniment de agresiune a avut loc, confirma identitatea părților, a victimei și a agresorului.
- Dacă ești victimă a violenței în bază de gen, trebuie să depui o cerere în instanța de judecată privind repararea prejudiciului moral, patrimonial sau biologic, cu indicarea gradului de despăgubire.

În Republica Moldova, poți solicita consiliere juridică gratuită pentru a pregăti cererea și pachetul de documente adresate în instanța de judecată. Vezi la pagina 44 *Organizații de suport*.

Planul tău de siguranță

Dacă ai fost sau ești afectată de violența în bază de gen, este bine să-ți faci un **plan de siguranță**.

Știm, este greu să accepți că violența în bază de gen ar putea să ți se întâmple anume ție. Nu e plăcut să te gândești la asta. Cu toate acestea, o persoană informată este mult mai pregătită să evite pericolele sau să treacă peste ele.

Trebuie să știi:

- ◆ Este normal să te îngrijorezi pentru siguranța ta.
- ◆ Este normal să-ți pui întrebări și să cauți răspunsuri care te vor liniști.
- ◆ Este normal să ceri mai multe detalii, și să insiști asupra siguranței tale.
- ◆ Traficul de ființe umane, exploatarea sexuală și violența în familie sunt forme de violență în bază de gen, care în cele mai dese cazuri nu sunt vizibile din prima. Ele există din cauza poziției de subordonare în care se află victima.

Ajungând în captivitate, dependentă fizic, psihologic sau economic de cineva este mult mai greu să ceri ajutor.

Analizează bine orice propunere pe care o primești. Gândește-te dacă vei fi în siguranță înainte de a accepta propunerea, în special dacă:

- o persoană necunoscută îți cere actele de identitate;
- face promisiuni ireale, de exemplu „o să lucrezi puțin, dar o să primești bani mulți”;

- te invită la întâlnire într-un loc necunoscut pentru tine, departe de oameni, ascuns;
- solicită să îi transmiți poze cu tine, corpul tău sau cu caracter sexual;
- îți propune forme clandestine de a lucra, trăi sau pleca peste hotare.

Situațiile periculoase pot fi camuflate în povești frumoase.

Din aceste motive, îți recomandăm să te gândești în primul rând la tine, la viața ta și la siguranța ta dacă accepți o propunere dubioasă.

Dacă ești tentată să o accepți, este bine să-ți faci un plan de siguranță pe care ai putea să îl aplici dacă ajungi în captivitate sau devii victimă.

Dacă ai fost sau ești victima unei forme de violență în bază de gen, cere ajutor.

Violența este o traumă, care provoacă consecințe.

Este greu să faci față singură acestei traume, chiar și cei mai buni specialiști au nevoie de specialiști pentru a depăși trauma.

Serviciile sunt confidentiale, ai putea să ceri ajutor pentru elaborarea unui prim plan de siguranță, dacă nu ești decisă să iei alte acțiuni.

Măsuri pe care le poți lua pentru siguranța ta:

- informează-te cu privire la fenomenul de violență în bază de gen, violență în familie, violență sexuală sau trafic de ființe umane;
- solicită ajutor de la specialiști: juriști, psihologi, asistenți sociali etc.;
- dacă decizi să pleci de la agresor, pentru siguranța ta plecarea trebuie pregătită așa ca să nu dai de înțeles că vrei să pleci. Pregătește-ți bagajul cu haine treptat, atunci când agresorul lipsește, transmite bagajele unei persoane de încredere.

Pentru a evita să devii victima unei rețele de trafic de ființe umane:

- evită comunicarea cu oameni care fac propuneri ireale, încearcă prin diverse forme să te izoleze de familie, prieteni etc.;
- nu accepta invitații de la persoane necunoscute sau dubioase;
- dacă trebuie totuși să te întâlnești cu acea persoană, stabilește tu locul întâlnirii. Insistă ca acest loc să fie unul public (cafenea, restaurant, farmacie, magazin, stație PECO etc). Nu accepta invitații în locuri izolate;
- este important să ai o persoană de suport. Povestește situația ta unei persoane de încredere (prietenă, părinte, rudă) care știi bine că te va susține, păstrează legătura cu ea. Stabilește cu ea un plan pentru situațiile când tu nu îi scrii sau nu îi răspunzi la mesaje. Conveniți împreună ce va face ea, dacă pierde legătura cu tine;
- spune-le celorlalți despre ce ți se întâmplă. Fii activă și implică-te în acțiuni de prevenire și informare a altor persoane despre acest fenomen. Aderă la grupuri care promovează aceeași idee. Fiind parte a unui grup, ești mai puțin vulnerabilă față de agresor. Evită izolarea. O persoană izolată este în risc mai mare să fie atrasă într-o formă de abuz.

Siguranța actelor de identitate și a documentelor:

- păstrează actele tale la un loc sigur și accesibil pentru tine;
- nu oferi originalele actelor tale altor persoane pentru păstrare;
- scanează actele sau documentele și păstrează-le în format electronic.

Siguranța bagajelor:

- locul de păstrare a bagajelor trebuie să fie unul sigur și ușor de accesat pentru tine;
- nu accepta de la nimeni niciun pachet, geantă sau alte bunuri cu scopul de a le depozita la tine, până nu te asiguri că acele bunuri nu sunt obiecte periculoase, interzise sau obiecte care au servit la comiterea unor infracțiuni.

Siguranța banilor, bunurilor de valoare:

- păstrează cardurile bancare la un loc sigur;
- păstrează parolele separate de cardurile bancare;
- nu transmite poze cu cardul bancar altor persoane;
- nu păstra poze cu cardul bancar sau datele bancare în telefon fără a fi securizat;
- în caz de pierdere, sună la bancă pentru a anula cardul;
- fă o listă cu lucrurile de valoare, transmite-le spre păstrare doar prin recipisă scrisă și semnată de persoana care primește bunurile.

Siguranța online:

- repornește (restart) periodic telefonul, laptopul, calculatorul sau alt aparat;
- solicită unui specialist IT să facă un diagnostic al aparatului, pentru a verifica dacă nu este instalat un program de monitorizare online;
- schimbă parolele la adresele de e-mail personale, conturile de pe rețelele de socializare, dacă crezi că agresorul le-ar putea sparge și utiliza;
- renunță la telefonul vechi sau oricare alt aparat, dacă consideri că agresorul ar fi putut un instala în el un sistem de monitorizare electronică.

Orice persoană afectată de violența în bază de gen are nevoie de susținere și ajutor specializat. Dacă cunoști pe cineva care este victimă a violenței în bază de gen și are nevoie de ajutor, transmite-i această broșură și încurajează-o să apeleze la ajutor specializat. Violența în bază de gen are consecințe grave. Uneori acestea pot fi fatale. Uneori poate fi prea târziu.

Organizații de suport

Regiune	Denumire	Tip de serviciu	Date de contact
Chișinău	Centrul de Drept al Femeilor	Juridic Psihologic Social Economic	Linia telefonică gratuită 0 8008 0000 Tel: +373 22 811 999 Mob: +373 68 855 050 office@cdf.md
	Centrul Internațional La Strada	Juridic Psihologic	Telefonul de încredere pentru femei și fete 0 8008 8008
	Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor din mun. Chișinău	Adăpost temporar Psihologic Social	Tel: +373 22 927 174 shelter_team@cap.md
	Refugiul Casa Mărioarei	Adăpost temporar Psihologic Social Juridic	Tel: +373 22 725 861 cmarioarei@gmail.com
Bălți	AO "Onoarea și Dreptul Femeilor Contemporane	Psihologic Social	Tel:+373 231 70 778 +373 79 055 616 olgapatlati@mail.ru
	Clinica Juridică Universitară	Juridic	Tel: +373 79014477
	A.O. „Centrul de Criză Familială” SOTIS	Adăpost temporar Psihologic Social	Tel: +373 231 92 541 ccf.sotis@gmail.com
Drochia	Centrul de Asistență și Consiliere a Victimelor Violenței în Familie „Ariadna”	Psihologic Social Economic	Tel: +373 252 20 308 Mob: +373 79 000 118 cm_ariadna@yahoo.com

Ocnița	Centrul de ajutor social al femeii și familiei „Stimul”	Psihologic Social	Tel: +373 60 165 416, +373 69 538 496 moldovastimul@inbox.ru
Soroca	Centrul Multi-Funcțional Baștina inclusiv pentru victimele violenței în familie	Adăpost temporar Social Psihologic	Tel: +373 69 882 183
	Centrul de Resurse pentru Tineret DACIA	Social Medical Juridic	Tel: +373 230 236 19 crt.dacia@gmail.com
Ungheni	Centrul de Asistență socială a familiei și copilului CREDO	Social Psihologic	Tel: +373 236 262 01
Hâncești	Centrul Maternal Pro-Femina	Adăpost temporar Social Psihologic	Tel: +373 269 233 64 profemina.2009@mail.ru
Căușeni	Centru Maternal „Pro Familia”	Adăpost temporar Social Psihologic	Tel: +373 243 269 75; +373 243 268 35; +373 243 26 721 profamilia2006@gmail.com
Cahul	Centru Maternal	Adăpost temporar Social Psihologic	Tel: +373 299 440 80 centru-maternal.cahul@mail.ru
Chirsova	Centrul Regional pentru Reabilitarea Victimelor Violenței în Familie	Adăpost temporar Social Psihologic	Telefon: +373 68 436 085 centrul.reabilitare.victimelor@gmail.com
Tiraspol	Centrul pentru dezvoltarea și susținerea inițiativelor civice „PE3OHAHC”	Social Medical Juridic	Mob: +373 533 444 11 civicinitiatives@gmail.com
	Centrul pentru inovații sociale și juridice ”Jenskie Inițiativ”	Juridic Psihologic Social	Tel: +373 533 527 64 jenskieinitsiativi@mail.ru
	A.O. Interactiune	Juridic Psihologic Social	Tel: 80099800 interaction2002@mail.ru

